

Tudományos önéletrajz

Kiss Szemán Róbert

- 1985: magyar-szlovák diploma az ELTE Bölcsészettudományi Karán
1985-1989: könyvtári referens, Állami Gorkij (ma Idegennyelvű) Könyvtár
1990: egyetemi doktori fokozat megszerzése ELTE BTK
1989-2000: a Vigilia irodalmi és kulturális lap szerkesztője
1991: Osztrák Állami Ösztöndíj (Bécs, hathetes újságírói gyakorlat)
1993: az ELTE BTK Szláv Filológiai Intézet adjunktusa
1995: Institute for Human Sciences (Bécs, három hónapos ösztöndíj, Jan Patočka filozófus műveinek magyarra fordítása)
1997: PhD fokozat az ELTE BTK-n (irodalom, világirodalom)
1999-: az ELTE BTK Szláv Filológiai Intézet docense
2000-: a Vigilia irodalmi és kulturális lap szerkesztőbizottságának tagja
2000-2005: a Prágai Magyar Kulturális Központ igazgatója
2007: Szlovák Tudományos Akadémia Világirodalmi Intézete (Pozsony, nyolc hónapos kutatói ösztöndíj, Ján Kollár életművével kapcsolatos kutatás)
2008-2011: az ELTE BTK Szláv Filológiai Tanszékének vezetője
2009: Habilitáció az ELTE BTK-n
2009: Szlovák Tudományos Akadémia Szlovák Irodalmi Intézete (Pozsony, hét hónapos kutatói ösztöndíj, Ján Kollár és magyar kapcsolatai)
2009- a Slovenská literatúra (Pozsony, Szlovák Tudományos Akadémia Szlovák Irodalomtudományi Intézet) szerkesztőbizottságának tagja
2009-2019: a Sřred (Prága, Cseh Tudományos Akadémia Történettudományi Osztály) c. folyóirat szerkesztőbizottságának tagja
2010-2011: a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság elnökségi tagja, a bölcsészettudományi bizottság tagja
2011-2016: a Prágai Balassi Intézet igazgatója
2012-2014: a prágai Károly Egyetem Bölcsészettudományi Kara Közép-Európai Tanulmányok tanszékének oktatója
2013: a Szlovák Tudományos Akadémia Szlovák Irodalomtudományi Intézete tudományos delegációjának tagja a minszki Szlavisztikai Világkongresszuson
2015 és 2020: a Cseh Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Intézetei tudományos tevékenységét értékelő nemzetközi bizottság tagja
2018: a Szlovák Tudományos Akadémia Szlovák Irodalmi Intézete (Pozsony, öt hónapos kutatói ösztöndíj, a közép-európai nemzetté válás kulturális vetületei)
2019- a Bohemica Olomucensia (Olmütz) c. bohemisztikai folyóirat szerkesztőbizottsági tagja
2019- az ELTE BTK Szláv és Balti Filológiai Intézetének igazgatója
2020-2024 a Studia Slavica (Budapest) szlavisztikai folyóirat szerkesztője
2021-2022: a Bécsi Egyetem Szlavisztikai Intézetének vendégprofesszora (2021. okt. 1. – 2022. jan. 30.)
2022: a Bécsi Egyetem Szlavisztikai Intézetének vendégprofesszora (2022. márc. 1. – 2022. szept. 30.)
2023: a Szlovák Tudományos Akadémia Szlovák Irodalmi Intézete (Pozsony, tíz hónapos kutatói ösztöndíj)
2024: a Studia Slavica (Budapest) szlavisztikai folyóirat főszerkesztője

1985-ben az ELTE magyar nyelv és irodalom – szlovák nyelv és irodalom szakán szereztem jeles diplomát. Szakdolgozatomat Babits Mihály: *Halálfiái* című regényének elemzéséből írtam. Első munkahelyemen, az Állami Gorkij (ma Idegennyelvű) Könyvtárban a magyarországi szlovák és német nemzetiségi könyvtárhálózat gyarapításával és módszertani gondozásával foglalkoztam. Ezalatt írtam meg bölcsészdoktori disszertációm *A két világháború közötti magyar családrege* címmel, amelyet summa cum laude minősítéssel védtem meg 1990-ben az ELTE BTK-n. 1997-ben az ELTE BTK-n kértem az egyetemi doktori címem PhD-fokozattá történő átminősítését.

A kortárs irodalom iránti érdeklődésem nagy szerepet játszott abban, hogy 1989 márciusától 2000-ig a *Vigilia* című lap szerkesztőjeként dolgoztam. Ebben az időszakban számos tanulmányt, esszét, kritikát és recenziót jelentettem meg a 20. századi magyar, cseh, lengyel, német, osztrák, szlovák irodalom és kultúra tárgy körében, irodalmi beszélgetéseket készítettem kortárs művészekkel és irodalomtudósokkal. Filozófiai, teológiai és művelődéstörténeti ismereteim elmélyítésében is nagy szerepet játszott a lapnál folyó műhelymunka, amelynek szerkesztőbizottságába tartozott többek között Békés Gellért teológus, Balassa Péter esztéta, Lukács László teológus, Kenyeres Zoltán, Rónay László és Szörényi László irodalomtörténészek. 2000 óta a *Vigilia* szerkesztőbizottsági tagja vagyok.

1991-ben kezdtem meg egyetemi oktatói működésemet. Alapító tanára voltam a Pázmány Péter Tudományegyetem szlovák nyelv és irodalom szakának, valamint óraadó tanárként működtem az ELTE Bölcsészettudományi Kar szlovák szakán. 1993-ban kezdtem meg főállású egyetemi oktatói tevékenységemet az ELTE BTK Szláv Filológiai Tanszékének adjunktusaként. 1997 óta ugyanitt docensként oktatok mind BA-, mind pedig MA-szinten többek között irodalomelméletet, régi szlovák irodalmat, 19. századi szlovák és cseh irodalmat, 20. századi szlovák és cseh irodalmat, összehasonlító irodalomtudományt, szakmai módszertant, valamint műfordításelméletet és -gyakorlatot. Az ELTE BTK Irodalomtudományi Doktori Iskolájában törzstagként szlovák irodalomtörténetet, összehasonlító irodalomtudományt és szlovák irodalomtörténetírás-történetet tanítok. 2009-ben habilitáltam az ELTE Bölcsészettudományi Karán.

Tudományos érdeklődésem a kilencvenes évektől a magyar és a szlovák irodalom határain túllépve fokozatosan a közép-európai térség nemzeti irodalmi felé fordult, amelyek közös sajátosságait a komparatiztika jegyében igyekeztem összevetni a nyugat-európai irodalmi struktúrákkal. Ezért egyetemi működésem kezdetén tanulmányaim és esszéim az újabb szlovák, cseh és magyar irodalomon kívül a közép-európai kulturális kölcsönösség jegyében íródtak (pl. a közép-európai emberiségkölteményekről, a francia, magyar és szlovák szimbolizmus lírai szerepeinek összevetéséről).

Ezekben az években látóteremet a filozófia- és eszmetörténet irányában is tágítottam: elmélyítettem ismereteimet a 19. és 20. századi filozófiai irányzatokkal kapcsolatban (romantikus történelemfilozófia, pozitivizmus, egzisztencializmus, fenomenológia, posztmodern), amelynek legfontosabb hozadéka Jan Patočka filozófus gondolatrendszerének mélyebb szakmai megismerése volt. 1995-ben a bécsi székhelyű Institut for Human Sciences nemzetközi kutatóintézet ösztöndíjasaként fordítottam magyarra a cseh fenomenológus filozófiai esszéit, amelyek kötetben a Kalligram Kiadónál jelentek meg (*Mi a cseh?* 1996).

2000 és 2005 között a Prágai Magyar Kulturális Központ igazgatójaként dolgoztam a kulturális diplomáciában, ahol a magyar-cseh és cseh-magyar kapcsolatokon kívül a visegrádi együttműködésben, valamint a magyar irodalomtudomány és szlavisztika eredményeinek csehországi megismertetésében is jelentős szerepet vállaltam. A prágai akadémiai és irodalmi esték keretében előadást szerveztem többek között Nyomárkay István, Kenyeres Zoltán, Fried István számára, beszélgetést folytattam Krasznahorkai Lászlóval, Nádas Péterrel, Esterházy

Péterrel, Háy Jánossal, Szilágyi Istvánnal, Borbély Szilárddal, amelyek nyomtatott és elektronikus cseh és magyar folyóiratokban jelentek meg. 2004-2007 között alapító főszerkesztője voltam a www.soumar.cz irodalmi lapnak, amely a kortárs magyar irodalmat mutatta be magyar, cseh és angol nyelven. Több önálló fordításkötetet jelentettem meg és szerkesztettem a 20. századi cseh és szlovák irodalom tárgykörében.

Az utóbbi évtizedben kutatói érdeklődésem középpontjában Ján Kollár irodalmi, nemzetpolitikai munkássága és eszmetörténeti recepciója áll. E témával kapcsolatos kutatásaim a 19. század eleji közép-európai nemzetváltási folyamatot, a modern nemzeti kultúrák egymással való kapcsolatának fontos szegmensét tárják föl. 2007-ben e témával elnyertem a Szlovák Tudományos Akadémia Világirodalmi Intézete héthónapos kutatói ösztöndíját, 2009-ben és 2018-ban a Szlovák Tudományos Akadémia Szlovák Irodalomtudományi Intézete hat- és öthónapos kutatói ösztöndíját. Ján Kollárral kapcsolatos tanulmányaim rendszeresen látnak napvilágot magyar, cseh, szlovák, német és angol nyelven.

2009 óta szerkesztőbizottsági tagja vagyok a Slovenská literatúra című irodalomtudományi szakfolyóiratnak (Pozsony, Szlovák Tudományos Akadémia), valamint 2009-2019 között a Cseh Tudományos Akadémia Történettudományi Osztálya által kiadott Střed/Centre című történet- és társadalomtudományi szakfolyóiratnak, ahol feladatomban a magyarországi szlavisztika és történettudomány tudományos eredményeinek integrálása volt a folyóiratban. 2019-től az olomützi székhelyű Bohemica Olomucensia c. folyóirat szerkesztőbizottsági tagjaként működöm, valamint 2020-tól a hazai szlavisztika legjelentősebb folyóirata, a Studia Slavica Hung. szerkesztőjeként dolgozom.

1998 óta tagja vagyok a Magyar Írószövetség Műfordítói Tagozatának, 1995 óta a Magyar Szlavisták Szövetségének. 2005-ben tagja lettem a prágai Károly Egyetem hungarológia tanszék tudományos szakmai bizottságának, 2006-tól külföldi tagként részt veszek a Szlovák Tudományos Akadémia tudományos pályázatokat elbíráló bizottságának munkájában (VEGA), valamint 2008-tól készítek bírálatokat a Cseh Tudományos Akadémia (GAČR) számára hasonló céllal. 2015-ben és 2020-ban meghívást kaptam a Cseh Tudományos Akadémiától, hogy vegyek részt a bölcsészettudományi kutatóintézetek tudományos tevékenységét bíráló nemzetközi bizottság munkájában.

2008 és 2011 között vezettem az ELTE BTK Szláv Filológiai Tanszékét, ahol a cseh, szlovák, szlovén, horvát, szerb és bolgár BA- és MA-szak szakmai munkáját irányítottam. Társszerkesztője voltam a tanszék Opera Slavica Budapestinsia című könyvsorozatának. 2005 és 2010 között megjelent két tanulmánykötetem, valamint a Balassi Kiadó gondozásában a Ján Kollár pesti működésével foglalkozó monográfiám (2010). 2014-ben Prágában az Akropolis tudományos kiadónál látott napvilágot cseh nyelven a *Szláv Goethe Pesten. A közép-európai szlávok nemzeti emblematicizmusa* c. monográfiám. Ugyanezen kiadónál jelent meg 2016-ban a közép-európai katolikus irodalmat tárgyaló könyvem, amely nem sokkal később magyarul is napvilágot látott.

2011-2016 között a Prágai Balassi Intézet igazgatójaként dolgoztam, amely munka keretében is nagy fontosságot tulajdonítottam a közép-európai országok közötti felsőoktatási és tudományos kapcsolatok erősítésének. Számos nemzetközi konferenciát szerveztem, amely pl. a Károly Egyetem hungarológiájának történetét vagy pedig a közép-európai kulturális ellenállás formáit dolgozta föl a kommunista totalitarizmus idején.

2019-től az ELTE BTK Szláv és Balti Filológiai Intézet igazgatójaként irányítom a hazai szlavisztika egyik legfontosabb műhelyének szakmai munkáját. Senior társkutatója és vezető kutatója voltam két többéves OTKA/NKFI kutatási projektnek. Ez utóbbi eredménye a hungarikumokat Ján Kollár életművében föltáró tudományos adatbázis (kollar.elte.hu). 2021-ben és 2022-ben a Bécsi Egyetem Szlavisztikai Intézetének vendégprofesszoraként oktattam. 2023-ban elnyertem a Szlovák Tudományos Akadémia tíz hónapos kutatói ösztöndíját. 2024-től főszerkesztője vagyok a Studia Slavica tudományos folyóiratnak.